

Міністерство освіти і науки України
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Факультет хімії, біології і біотехнологій

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ

25.04.2025 № 1

м. Вінниця

Спільного засідання
кафедр Ботаніки та екології, Біофізики і фізіології

Голова – Тарадіна Галина Вікторівна, в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології

Секретар – Рогожук Марія Ігорівна, завідувач навчальної лабораторії кафедри ботаніки та екології

ПРИСУТНІ:

Руденко С.С., докт. біол. наук, професор, професор кафедри ботаніки та екології; Альгімантас Паулаускас, докт. біол. наук, професор кафедри біофізики і фізіології; Машталер О.В., в.о. завідувача кафедри ботаніки та екології, канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Вашеняк Ю.А., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; Яворська О.Г., старший викладач кафедри ботаніки та екології; Мікуліч Л.О. старший викладач кафедри ботаніки та екології; Ковальчук І.А., лаборант кафедри ботаніки та екології; Рогожук М.І., завідувач навчальної лабораторії ботаніки, фізіології рослин, мікробіології та екології; Доценко О.І., канд. хім. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри біофізики і фізіології; Єрмішев О.В., канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри біофізики і фізіології; Овчинникова Ю.Ю., канд. біол. наук, доцент кафедри біофізики і фізіології, народний депутат України, член Комітету ВРУ з питань екологічної політики та природокористування; Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Березовський І.В., канд. вет. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології; Безносюк Н.О., провідний фахівець кафедри біофізики і фізіології; Супрун Н.В., завідувач навчальної лабораторії загальної біофізики та фізіології.

Запрошені:

Профільні науковці і роботодавці: Сухомлин М.М., докт. біол. наук, професор, в.о. директора Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Федоряк М.М., докт. біол. наук, професор, завідувач кафедри екології та біомоніторингу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; Бойко С.М., канд. біол. наук, доцент, старший науковий співробітник Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України”; Лихолат Ю.В., доктор біологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, дійсний член Міжнародної академії

біоенерготехнологій, в.о. завідувача кафедри фізіології та інтродукції рослин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; Єлісавенко Ю.А., науковий співробітник ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція» Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького; Смірнова М.П., провідний архітектор КП Вінницької міської ради “Агенція просторового розвитку”; Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група»; Якімцев В.В., директор ТОВ “ВінЕкоПроект”.

Випускники: Луценко А.І., провідний еколог, відділу екології Агро Юридична особа - Прат “МХП”, Калінській П.В., аспірант, Інститут еволюційної екології НАН України, Зінець В., фахівець науково-дослідного центру КНВО “Форт” МВС України; Кучер Т.В., лаборант (PCR), Labor Limbach Erfurt (Німеччина).

Представники студентського самоврядування: Бойко А.В., Тарасюк М.В., Черненко А.О., Сопун Д.А., Дем’янчук К.М., Ганзур А.С.

З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ ПОРЯДКУ ДЕННОГО:

3. Про результати моніторингу чинної ОПП «Біологія» за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, ОС Магістр.

СЛУХАЛИ:

3. Про результати моніторингу ОПП “Біологія” за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, ОС Магістр.

ВИСТУПИЛИ:

1. Машталер О.В. канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки та екології; експерт із забезпечення якості вищої освіти зі спеціальностей 091 Біологія та біохімія та 101 Екологія, гарант ОПП Екологія. Відновлення екосистем ОС Бакалавр, керівник спеціальності 101 Екологія. Зазначила, що освітня програма за спеціальністю 091 Біологія та біохімія, що реалізується у ДонНУ імені Василя Стуса потребує технічних змін, а саме: відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 “Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти” набір здобувачів вищої освіти в 2025 році буде здійснюватись за новим переліком галузей знань і спеціальностей: галузь знань – Е Природничі науки, математика та статистика; спеціальність Е1 Біологія та біохімія, спеціальність Е2 Екологія. Здобувачі вищої освіти, які вступили на навчання до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання відповідно до обраних галузей знань та спеціальностей.

2. Тарадіна Г.В., в.о. декана факультету хімії, біології і біотехнологій, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. Відповідно до пункту 14 частини першої статті 1 та статті 49 Закону України «Про вищу освіту» і Положення «Про організацію освітньої діяльності в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та з метою уніфікації графіків навчального

процесу освітніх програм за ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» встановити з 01.09.2025 р. такий розподіл навчального часу: тривалість навчальних семестрів – 17 і 17 тижнів; тривалість канікул – від 8 до 12 тижнів; тривалість екзаменаційних сесій – до 6 тижнів. Відповідно до цих вимог потрібно скоригувати навчальні плани та графіки навчального процесу.

3. Доценко О.І., канд. хім. наук, доцент, доцент кафедри біофізики і фізіології, в.о. завідувача кафедри біофізики і фізіології, гарант ОПП Біологія ОС Магістр зазначила, що чинна освітньо-професійна програма «Біологія» підготовки фахівців освітнього рівня “Магістр” за спеціальністю 091 Біологія та біохімія галузі знань 09 Біологія складена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 року та чинного Стандарту вищої освіти України (рівень вищої освіти другий (магістерський), галузь знань 09 Біологія, спеціальність 091 Біологія), передбачає набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, необхідних і достатніх для подальшої професійної діяльності та успішного виконання професійних обов’язків, і дозволяє здійснювати підготовку фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти у ДонНУ імені Василя Стуса. ОПП враховує Стратегію розвитку університету і відповідає локальним нормативним актам, які регламентують організацію освітнього процесу в університеті.

Під час моніторингу ОП щорічно переглядається досвід вітчизняних програм: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Дніпровського національного університету ім. О. Гончара, Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Було проаналізовано навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти за аналогічними освітніми програмами, перелік освітніх компонентів, їх обсяг і послідовність викладання.

Освітні компоненти, які враховують найбільш сучасні здобутки біології, впроваджені в ОПП (Механізми міжклітинної комунікації з основами системної біології, Молекулярні та цитогенетичні основи розвитку організмів), сприяють інтеграції випускників освітньої програми у європейський і світовий освітній простір та підвищують конкурентоспроможність на світовому ринку праці.

4. Міщенко А.М., канд. біол. наук, старший викладач кафедри біофізики і фізіології. При проведенні моніторингу здобувачі вищої освіти, випускники, роботодавці, інші групи стейкхолдерів мали можливість висловити свої зауваження та пропозиції за допомогою Microsoft Forms, розміщених на офіційній сторінці факультету та на порталі спеціальностей 091 Біологія та 101 Екологія. За результатами онлайн анкетування було виявлено загальні рекомендації та побажання щодо змісту ОПП, наповнення освітніх компонентів, форм та методів навчання.

На запитання «Чи достатній, на Вашу думку, зміст (набір дисциплін) освітньої програми для успішної роботи за фахом?» стверджувально відповіли 88% здобувачів та випускників, що навчались за обговорюваними освітніми програмами. 87,5% здобувачів та випускників ОПП вважають, що всі запропоновані в ОПП дисципліни необхідні для професійної діяльності.

Зауважимо, що 100% випускників відповіли стверджувально на це запитання; 78% з них працевлаштовані за фахом. На запитання «Чи достатній обсяг практичної підготовки, закладений в ОПП Вашої спеціальності?» 63% респондентів дали позитивну відповідь. З цього питання слід зауважити, що відповідно Стандарту практична підготовка має складати 10% від загальної кількості кредитів ЕКТС, що реалізується в межах обговорюваної освітньої програми. За кожним освітнім компонентом блоку професійної підготовки передбачені і реалізуються лабораторні роботи, які сприяють отриманню практичних навичок здобувачів вищої освіти. Крім того здобувачам постійно пропонуються позааудиторні види занять: воркшопи, майстер класи, екскурсії, виїзні заняття (у тому числі на підприємства і в природні умови), які урізноманітнюють способи отримання практичних навичок роботи з натурними об'єктами в реальних умовах.

На думку 95% опитуваних логіка викладання дисциплін ОП не порушується і дублювання змісту навчального матеріалу дисциплін не відбувається.

На питання «Чи співпали Ваші очікування щодо ОПП обраної спеціальності з її реальним змістом?» 100% опитуваних відповіли позитивно.

Серед пропозицій щодо підвищення якості обраної ОП:

- Розширити практичну підготовку через стажування на підприємствах і в установах; залучати зовнішніх експертів і міжнародний досвід (гостьові лекції, кейс-стаді).

- Розширити лабораторні і практичні роботи, а саме додати більше експериментів, дослідів у лабораторіях та покращити матеріальне забезпечення для практичної (лабораторної) частини навчання.

- Впроваджувати новітні практики та AI, використовувати результати останніх досліджень, які висвітлюються в наукових статтях.

- Ввести дисципліни вільного вибору здобувачів, які стосуватимуться професійної орієнтованості в майбутній кар'єрі біологів.

Для оцінки змісту освітніх програм та їхніх складових, а також якості викладання навчальних дисциплін науково-педагогічними працівниками в університеті регулярно, щосеместрово, проводиться опитування здобувачів вищої освіти. Ця процедура регулюється «Положенням про організацію опитування внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів у ДонНУ імені Василя Стуса». На основі результатів анкетування та зауважень здобувачів вищої освіти здійснюється перегляд наповнення освітніх компонентів, критеріїв оцінювання, методів викладання та виявляються проблемні аспекти організації навчального процесу. Варто зазначити, що за підсумками опитування здобувачів у поточному навчальному році рівень їхньої задоволеності якістю викладання навчальних дисциплін на факультеті хімії, біології та біотехнологій становить 4,58 бала за п'ятибальною шкалою. Троє викладачів, що забезпечують викладання на ОП увійшли в групу «HI», 2 - в групу «MIDDLE», інші викладачі (67%) не потрапили в рейтинг за недостатньою кількістю респондентів, але мають позитивні відгуки здобувачів освіти. Четвертий рік поспіль жоден викладач факультету не потрапив до групи LOW. Зазначені

результати свідчать про високий рівень викладання на ОПП Біологія для ОС Магістр.

5. Сухомлин М.М., докт. біол. наук, професор, в.о. директора Державної установи “Інститут еволюційної екології НАН України” зауважила, що освітня програма сформована на основі комплексного підходу до підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно реагувати на виклики сучасності та вирішувати актуальні науково-практичні завдання. Її змістові компоненти підібрані з урахуванням сучасного розвитку біологічної науки, як в Україні, так і за кордоном. Програма включає низку дисциплін, що відображають новітні досягнення у сфері біології та суміжних наук, і водночас забезпечує фундаментальну підготовку. Виробнича (науково-дослідна) практична підготовка сприяє глибокому опануванню експериментальних методів досліджень, формуванню навичок наукового мислення та самостійної роботи. Матеріально-технічна база університету дозволяє ознайомитися з базовими методами досліджень, а завдяки співпраці з партнерськими установами здобувачі мають змогу долучатися до опанування додаткових сучасних методик.

Блок дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти ОС Магістр підібраний таким чином, щоб урахувати актуальні тенденції в галузі природничих наук та надати додаткові навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності. Так, значна частка випускників працює в лабораторіях клініко-діагностичного профілю, тому здобувачами вже декілька років поспіль обирається дисципліна «Клінічна лабораторна діагностика»; майбутні спеціалісти можуть працювати в галузі нутриціології, що також дало підставу пропонувати ДВВС «Основи раціонального харчування»; сучасний напрямок як в біологічних, так і екологічних дослідженнях – це використання геоінформаційних систем, що спонукало пропонувати здобувачам дисципліну «ГІС»; з огляду на низку глобальних і національних викликів сьогодення здобувачам пропонується дисципліна «Біологічна, екологічна та хімічна безпека»

6. Тестов П.С., аналітик, керівник експертного відділу громадської організації «Українська природоохоронна група». Цьогоріч мав можливість співпрацювати з командою факультету хімії біології і біотехнологій та здобувачами вищої освіти спеціальностей 091 Біологія та біохімія та 101 Екологія ОС Бакалавр в межах практичного курсу, що був організований ГО “Українська природоохоронна група”, “Практичне використання сучасних ГІС-технологій в охороні природи”. Слід зазначити, що впровадження практичних курсів із ГІС-технологій у освітні програми біологів та екологів є актуальним кроком для підготовки фахівців до сучасних викликів. ГІС є незамінним інструментом у дослідженні біорізноманіття, моніторингу стану екосистем і плануванні заходів з відновлення довкілля, зокрема в умовах післявоєнної відбудови. Володіння цими технологіями підвищує ефективність екологічної оцінки та сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо збереження природи. Колектив факультету активний в плані впровадження нових додаткових навчальних кейсів і це спонукає здобувачів до отримання додаткових вмінь та практичних навичок для свого професійного становлення. Також нашою ГО для

здобувачів ОС Бакалавр та ОС Магістр було організовано та проведено тренінг «Громадські організації та грантінг в екологічній сфері», спрямований на розвиток фандрейзингових навичок молоді України в сфері біологічних та екологічних досліджень.

7. Кучер Т.В., випускниця ОПП Біологія (ОС Бакалавр, ОС Магістр), учасниця програми подвійних дипломів (має диплом Master's degree in Molecular biology університету Вітовта Великого за програмою «Molecular biology and biotechnology»), лаборант (PCR), Labor Limbach Erfurt (Німеччина). Програма має широкий спектр дисциплін, що забезпечує гармонійний і всесторонній розвиток, формуючи міцну теоретичну базу, проте потенційні роботодавці частіше надають перевагу практичному досвіду, вмінням та навичкам, підбираючи працівників. Успішність пошуку роботи за фахом може варіювати в залежності від обраної галузі біології. З одного боку, молодому фахівцю не дістає певних практичних навичок для роботи в перспективних і цікавих напрямках, з іншого, наука розвивається дуже стрімко, що накладає часто нереалістичні вимоги до молодих науковців. Вважаю, щоб наблизити відповідність навичок, отриманих в процесі навчання, та необхідних в реальній професійній діяльності, потрібно збільшити частку та різноманіття практичних занять для розвитку вмінь та навичок безпосередньо в лабораторії. Загалом, мої очікування щодо ОП «Біологія» співпали з її реальним змістом, програма має перевагу – можливість отримання диплому європейського університету і, відповідно розширює можливості для працевлаштування випускників обговорюваної освітньої програми.

УХВАЛИЛИ:

За результатами проведеного моніторингу вважати ОПП «Біологія» для ОС Магістр такою, що відповідає стандарту, локальним нормативним актам, запитам ринку праці. Внести до ОПП Біологія ОС Магістр технічні зміни (у ОПП внести оновлені шифри галузей знань та спеціальностей) та подати ОПП Біологія для ОС Магістр 2024 року для затвердження в редакції 2025 р.

Результати голосування:

За: 15

Проти: немає

Утрималися: немає

Рішення прийнято одностайно.

Голова

В.о. декана факультету хімії,
біології і біотехнологій

Галина ТАРАДІНА

Секретар

Марія РОГОЖУК